

БЪЛГАРИЯ И НАТО: СЕДЕМ ИЗГУБЕНИ ГОДИНИ¹

Джефри САЙМЪН

Изводи:

- В резултат на българските действия и политиката на военна реформа от 1990 год. до март 1997 год. държавните институции и военните се оказаха в голяма степен неподготвени за интеграция със Съюза.
- В следствие на изолацията, която сами си наложиха, българските правителствени и военни дейци не разбират нито степента на изостаналост, нито какво трябва да правят в стремежа към интеграция.
- Българската армия едва сега започва да се реформира и съкращава. Негативните социално-икономически последствия тепърва ще се почувстват. Вероятно негативните политически последици за държавата също ще са значителни.
- Някои обществено-политически фигури може би ще се опитат да представят САЩ и НАТО като причина за обществените, икономическите и политическите затруднения на България. Но българските граждани, политици и военни се нуждаят от НАТО за да дефинират по-добре стандартите за оперативно взаимодействие.

“Принципи” за разширяване на НАТО

От началото на програмата “Партньорство за мир” през януари 1994г. НАТО непрекъснато уточнява критериите за своето разширяване. В “Проучването за разширяване на НАТО,” публикувано през септември 1995г., ударението се поставя върху демократичността на държавите-кандидатки, защитата на индивидуалните свободи, човешките права и

правата на малцинствата, както и стремежа към законност. Проучването посочва също така, че цивилните правителства трябва да контролират своите военни, да поддържат определени нива на военна способност и оперативно взаимодействие с НАТО.

През 1996г. след три кръга разговори с НАТО по отношение на бъдещо желание за присъединяване към Съюза, България — тогава при управлението на Българската социалистическа партия — стигна да заключението, че не желае да се стреми към членство. И само след смяната на правителството през февруари 1997г. България официално обявява аспирациите си за членство в НАТО.

Незрял стремеж за членство в НАТО?

Едва неотдавна България започна активно да се стреми към “втория транш” на страните-кандидатки за членство в НАТО (заедно с Румъния и Словения). Членове на новото правителство вярват, че промяната в политиката и добрите намерения са достатъчни за сериозно разглеждане на българската кандидатура. Но макар сега България да изглежда сериозна в своя стремеж, седем години са изгубени. България все още се опитва да разбере какво се очаква от нея и остава зле подготвена.

Част от българските проблеми произтичат от факта, че информационните програми на НАТО не са достигнали до своята аудитория. Много отговорни политици, както и българското общество, не разбират достатъчно НАТО. Ситуацията се влошава от отсъствието на обществен консенсус, отразен в опозицията на БСП към членство в НАТО. И тъй-като българското ръководство и общество на практика не разбират колко време са изгубили и колко много работа остава да се свърши, НАТО трябва ясно да дефинира стандартите си за оперативно взаимодействие.

Оценка за прогреса на България

Кандидатурата на България за членство в НАТО може да се оцени на основата на прогреса в изпълнението на следните “критерии”:

Политическа реформа/демократизация. България проведе демократични избори и демонстрира мирно предаване на властта от Българската комунистическа партия при Тодор Живков към Съюза на демократичните сили през 1991г. Властта се върна в БСП през 1994г.; със срива на икономиката през 1996г. бе поета от служебното правителство на Ренета Инджова² до изборите, които през пролетта на 1997г. върнаха на власт СДС. Политическата система изглежда работи, но способността на новото

правителство да извърши икономическа реформа в голяма степен ще определи дали България ще осъществи трайна политическа реформа. Ако новото правителство не успее да удовлетвори икономическите очаквания на народа, доверието в демократичното управление постепенно ще намалее.

Икономическа реформа. Икономическият колапс през 1996г. подложи на изключително изпитание политическата система. Новото правителство направи необходимото за поставяне на началото на реална икономическа реформа. За да се стабилизира валутата, то въведе валутен борд и започна може би болезнена, но да се надяваме успешна икономическа трансформация.

Отношение към етническите малцинства. Намаляващото население на България наброява около 8.5 милиона. Намаляването се дължи на висока смъртност, все по-ниска раждаемост (само 60000 през 1997 г.) и емиграция (650000 след 1989 г.). Размерът на турското малцинство е приблизително 850000 (10 процента), представено в парламента от Движението за права и свободи (ДПС). Проблемът с турското малцинство не е така остър както през осемдесетте години, когато антитурската кампания на лидера на комунистическата партия Тодор Живков доведе до емиграцията на около 300000 турци. Със смяната на правителството в началото на 90-те много турци се завърнаха в България, а ДПС направи стъпки за гарантиране правата на граждани от турски произход да служат в редовните, вместо в строителни войски, както и да стават офицери от Българската армия. И макар изглежда малко е направено по този въпрос, той вече не представлява “видим” политически проблем.

Отношение със съседите. Макар България да показва признаци на стремеж за решаване на проблемите със съседните страни, много все още предстои.

- **Турция.** Дълбоко посятото недоверие към турското етническо малцинство надделява. Българите се страхуват, че турското малцинство може да създаде сериозен проблем в случай на гръцко-турски конфликт. Някои виждат Турция като потенциален враг; други, които са про-НАТО ориентирани, виждат българското членство като защита срещу Турция. Ясна промяна бе внесена от новото правителство, което търси членство в НАТО и прави активни опити за развитие на тристранното сътрудничество с Турция и Румъния (пример е тристранният договор от 6 октомври 1997г. за борба с организираната престъпност), като крайната цел е да се привлече Гърция, с което ще се повиши субрегионалната стабилност.

- **Гърция.** Отношенията с Гърция са традиционно близки. Неотдавнашните български опити за тристранно сътрудничество с Гърция и Румъния се разглеждат като първа стъпка към създаването на евентуални “четиристранни” връзки за сигурност с Турция. Това е много конструктивно българско усилие за генериране на сигурност на Балканите.
- **Румъния.** Предишните български виждания, че Румъния не желае контакт, защото иска да бъде разглеждана като централно-европейска държава, бяха в известна степен преодолен с поставянето на началото на тристранно сътрудничество. Въпреки това, много българи изглежда все още считат, че се “състезават” с Румъния за членство в НАТО.
- **Македония.** Двустранен договор за приятелство все още не е подписан поради спора за “македонския” език и македонските “претенции към българската история.” През юни 1997 г. президентът Петър Стоянов посети градове в югозападна България и призова за регулизиране на отношенията. Този въпрос трябва да бъде разрешен, което ще наложи и да се направят компромиси.
- **Руската федерация.** Русия притиска България да намали обвързането си със Запада и все още има културно влияние върху българите. България е и силно зависима икономически (нефт и газ) от Русия. Следователно действията на Русия вероятно ще повлият върху българското “чувство” за свобода на маневриране.

*Демократичен контрол над военните.*³ Българският опит от последните седем години показва, че изпълнителната власт контролира военните, но вместо да се увеличава, намалява броят на членовете на парламента, които имат опит в упражняването на законодателен надзор над отбранителната общност.

- **Конституция и Закон за отбраната.** България има парламентарна система и пряко избран президент. В ролята си на главнокомандващ, президентът упражнява морална власт. До момента този механизъм работи в България и премина успешно изпитание при управлението на президента Желю Желев и министър-председателя Жан Виденов.

Авторитетът на изпълнителната власт премина успешно изпитание когато министърът на отбраната Георги Ананиев (и премиерът Иван Костов) освободи генерал-полковник Цветан Тотомиров (сега военен съветник на президента Петър Стоянов) от поста началник на Генералния щаб на 9 юни 1997г. и го замени с генерал-полковник Михо Михов. Те оправдаха смяната с въвеждането на принципа на “ротация.” Изпълнителната власт

бе затвърдена, когато президентът освободи генерал-майор Ангел Марин, командващ ракетни войски, след като открито критикува предприетите от правителството военни реформи. Друго изпитание изпълнителната власт премина при предишното правителство на БСП с общественото недоволство през декември 1996 - януари 1997 г. поради икономическия колапс. Консултативният съвет за национална сигурност (включващ президента, министър-председателя, министрите на отбраната, на външните работи, на вътрешните работи и на финансите, началника на Генералния щаб, председателя на парламента и членове на всички парламентарно представени политически партии) изработи обща позиция и реши да се проведат предсрочни избори. Като цяло, разпределението на властите в България изглежда работи, и усилията за постигане на консенсус изглежда доминират.

• **Парламентарен надзор.** С 52 процента от гласовете и 137 места в 240-членния парламент СДС има абсолютно парламентарно мнозинство. БСП с 22% от гласовете има 57 места; ДПС - 19, Евролевицата - 14 и Българския бизнес блок - 12. Основна слабост на парламента по отношение на надзорните функции е отсъствието на приемственост - около 100 от представителите на СДС в парламента са нови и нямат аналогичен опит. От 240 членове на парламента само 7 са от 1990 год. и само около 20 (8 процента) са от предишния парламент. "Тихо" мнозинство (по някои оценки 60% от народните представители) никога не е взимало думата. За разлика от други страни в преход, където парламентарната експертиза постепенно се разширява с всеки нов парламент, в България тя изглежда се *свива*. Този фактор въздейства върху качеството на парламентарния контрол.

Комисията по национална сигурност включва 21 народни представители на принципа на пропорционалното представяне. Тя няма щатни професионални сътрудници и само трима от членовете ѝ, в това число и бившият министър на отбраната Луджев, имат опит от предишно Народно събрание. Въпреки че комисията вика министъра на отбраната и началника на Генералния щаб да защитават отбранителния бюджет, Закона за отбраната и [политиката за присъединяване към] НАТО, членовете ѝ нямат опит като военни или като цивилни експерти от отбранителната общност, дискусиите ѝ рядко намират отзвук в информационното пространство и способността ѝ критично да оцени структурата на Въоръжените сили и бюджета изглежда ограничена. Освен това, въпреки че комисията трябва да осъществява надзор над разузнавателната дейност, няма признаци, че това става. (Следователно, в

сравнение с други страни в преход, в това число и Румъния, Комисията по национална сигурност [към Народното събрание] на България е особено слаба.)

Комисията по външната политика (и интеграцията) включва 23 народни представители (с двама заместник-председатели от опозиционни партии) и наблюдава интеграцията в Европейския съюз и НАТО. Председателят на комисията Асен Агов (СДС) добави “интеграция” към името на комисията за да подчертае промяната в политиката на България. Макар че дебатите ѝ се оживяват при разглеждане на въпроси като Стратегията за национална сигурност, Македония и разполагането на български войски в чужбина, важно е да се отбележи, че в България все още няма консенсус по въпроса за интеграцията с НАТО. В това отношение България също се различава от Румъния, както и от Полша, Чешката република и Унгария, които вече имат статут на кандидати.

• **Министерство на отбраната.** В огромното българско министерство на отбраната (с около 2000 - 2200 души плюс Генерален щаб с около 700 души⁴) все още не достига достатъчно подготвен персонал и капацитет да изпълнява ефективно основни функции като [изготвянето на] прозрачна многогодишна бюджетна програма, дългосрочно отбранително планиране и кадрова политика. България все още не е изградила стабилна система за планиране на отбраната, за което е нужна и адекватна гражданска експертиза.

Министерството на отбраната включва трима заместник-министри и началник на Генералния щаб,⁵ който в съответствие с предложените през юни 1997 г. изменения в Закона за отбраната,⁶ ще стане [с ранг на] заместник-министър, пряко подчинен на министъра на отбраната.

На теория военното разузнаване, контраразузнаването и военната полиция вече не са в Генералния щаб и докладват на министъра на отбраната, а не на началника на Генералния щаб. (Прозрачност в тази област все още няма и е доста трудно да се оцени какво точно става.) С други думи, министър-председателят Иван Костов е първият премиер след 1989 г., който има теоретичен контрол върху и достъп до специализирана информация.

В основата си Министерството на отбраната има същите четири компонента, които бяха изградени между декември 1991 и май 1992 г. Но специфични функции (управления) се изменят толкова често, че е много трудно да се оцени ефективността на комуникацията между гражданските органи на министерството на отбраната и управленията на Генералния щаб. Очевидно дублирането допринася за конфузията, трудно е да се

определи отчетността и да се идентифицира къде лежи отговорността за следните ключови функции:

- дългосрочната бюджетна програма, свързана с дългосрочното планиране.
- установяване на връзка между отбранителното планиране и икономическите ресурси.
- определяне на връзката между кадровата политика, изпълнявана под ръководството на заместник-министър Кънчев, и кадровото управление на подчинение на Първия заместник-началник на Генералния щаб.
- гарантирано предоставяне на адекватна разузнавателна информация на министър-председателя и министъра на отбраната.

Като цяло, в сравнение с министерствата на отбраната на съседните страни в преход, българското министерство на отбраната е извънредно голямо и с много объркваща структура. С персонал от 3000 души (цивилни и военни) българското министерство на отбраната е приблизително два пъти по-голямо от това на Полша, въпреки че със 107000 численост Българската армия е приблизително два пъти по-малка от 218000 армия на Полша.

*Военна способност и оперативно взаимодействие с НАТО.*⁷ Реформата и преструктурирането на Българската армия все още реално не са започнали.⁸ През есента на 1997 год. Българската армия имаше численост от 107000 (с 46000 професионални военнослужещи) и все още остава на това ниво.

Сегашното правителство одобри тристепенна реформа на отбраната, която предвижда съкращаване на армията до 65000 души максимум до 2010 год.

- Първата фаза бе завършена през 1997г., като числеността остана приблизително на същото равнище. Това, което стана през последните четири месеца на 1997г. бе, че приблизително 60 професионални войници започнаха службата си. (През 1998г. се предвижда наемането на още 1700-2000 професионални военнослужещи.)
- Втората фаза (1998-2000г.) предвижда съкращения до 75000 численост в три корпуса: Корпус за бързо реагиране (със 70% кадрово окомплектоване и 100% оборудване) и Първи и Трети армейски корпуси съответно в западната и източната част на страната при пониски нива на окомплектоване. Повечето от началните съкращения ще се дължат на намаляването на срока на задължителната военна служба — от 50000 на 30000 наборни военнослужещи годишно — и на

незабавното съкращаване на 5000 професионални военнорслужещи. Срокът на задължителна военна служба ще бъде намален от 18 на 12 месеца.

- Третата фаза предвижда допълнително съкращаване до 65 000 души и планове за модернизирание на оборудването с икономисаните в резултат средства.

България едва сега започва реалният, болезнен и чувствителен етап на военната реформа. За сравнение, Унгария съкрати въоръжените си сили от 120000 на 52000, Полша - от 405000 на 218000, Чешката република - от 130000 на 58000. Законът за отбраната и въоръжените сили може да осигури съкращения като регламентира задължително пенсиониране за полковници на 52 г. и генерали на 56 г.

Българският бюджет за отбрана беше жестоко ограничен и вероятно ще остане такъв, тъй като Международният валутен фонд не поощрява увеличения в отбранителния бюджет, каквито вероятно ще са необходими за военна реорганизация. България изразходва 800 милиона лева за военно реструктуриране в периода септември-декември 1997 г. Отбранителният бюджет за 1998 г. е 487.45 милиарда лева (приблизително 2% от брутният вътрешен продукт), като 25 милиарда лева (около 14 милиона долара) са предвидени за предислоциране и военна реформа. (От 25 милиарда 10 са за строеж и ремонт на жилищни сгради. Не се предвижда закупуване на оборудване.)

България изостава по проблемите на оперативната съвместимост с НАТО, тъй като не използва ефективно американските програми и остава относително изолирана.⁹ И докато много български офицери са подготвени по американските международни програми за образование и подготовка (IMET), в контактните групи и в центъра “Джордж Маршал,”¹⁰ те — в изключителен контраст с другите страни в преход — не се издигат на “видими” и отговорни позиции за да придвижат реформата. Например висшето военно ръководство на Полша, Унгария, Чешката република и Румъния е с доминиращо западна (и IMET) подготовка.

България изостава и поради ниската си активност в международни операции за запазване на мира. И докато Унгария, Полша, Чешката република и Румъния работят с IFOR/SFOR от януари 1996г. с части на ниво батальон, България не се включи с военни подразделения до юли 1997г., когато инженерен взвод с 35 военнорслужещи се присъедини към холандските части в SFOR (като основната част от разходите се поемат от Холандия), а второ подразделение ще се включи през декември 1997г.

Неотдавна България се съгласи да разположи и транспортен взвод с 28 военнослужещи, подчинен на гръцка част, в SFOR, считано от юни 1998 г. В резултат българските офицери, в сравнение с колегите си от други страни партньори, имат много по-малък опит в ежедневното взаимодействие с НАТО. Следователно много по-малко е предаването на опита на НАТО към българската система за военна подготовка, планирането на ротация на войските и езиковата подготовка. При други партньори тези ефекти са очевидни.

В резюме, доскоро българските политици предприемаха малко действия за евроатлантическата интеграция. В резултат познанията им за и опитът им с НАТО остават относително ограничени. Въпреки че новото правителство предприе някои окуражаващи стъпки, българите трябва да разберат колко назад ги оставиха действията на предишните правителства. Фактът, че оправдават предстоящите съкращения като изискване на НАТО (каквото няма) създаде неразбиране и отчужди офицерския корпус.

Докато Съединените щати и НАТО би трябвало да подчертават, че НАТО е “отворен” съюз и че приветстваме желанието на България да се присъедини, България трябва да разбере, че членството ще дойде само след като последователната политика и действия станат очевидни. Тъй като България е изгубила седем години, ние трябва да сме ясни и последователни като посочваме на България какво се очаква от нея и колко дълъг ще е пътят ѝ към НАТО.

Препоръки:

- Българските парламентаристи се нуждаят от подготовка в отбранителното бюджетиране и други въпроси на отбраната и разузнаването за да упражняват ефективен надзор. Центърът “Джордж Маршал,” който ще провежда семинари по бюджетиране за парламентаристи, е първа стъпка в правилната посока.
- Министерството на отбраната се нуждае от помощ за да се реформира. Може да се поощри британското министерство на отбраната да извърши цялостна оценка така, както вече направи за Унгария и Румъния.¹¹ Съединените щати трябва да координират двустранните усилия в областта на отбранителното бюджетиране, планиране, управление на ресурсите и кадровата политика¹².
- Тъй като е необходима допълнителна работа за съкращаване и предислоциране на Българската армия, за [повишаване на] военния

професионализъм и качеството на живот, двустранната дейност на САЩ (по програмата IMET и в контактните групи) трябва да се фокусира в тези области. Ние трябва последователно да подчертаваме необходимостта от реципрочност, ако българите искат тези програми да продължат (например [българите би трябвало] да използват подготвените по IMET офицери по-ефективно.)

- Образователните програми на НАТО са належащи, но трябва също така да се подчертава, че поддържането на приятелски отношения с Русия и кандидатстването за членство в НАТО не си противоречат, също както и че необходимостта от съкращаване на въоръжените сили не е изискване на НАТО.

¹ Превод на доклада на Jeffrey Simon, *Bulgaria and NATO: 7 Lost Years*, *Strategic Forum*, No. 142 (Washington: INSS, National Defense University, May 1998). Бележките и допълненията по-долу са на редакцията на *Information & Security. An International Journal*. Те не могат да компенсират някои неточности и да отразят всички настъпили промени в периода от май до декември 1998г. Редакцията се надява след срещата на върха във Вашингтон през април 1999г. да представи нов анализ на същия автор.

² Проф. Саймън има предвид правителството на Стефан Софийски.

³ В българската литература проблемът е детайлно разгледан в Пламен Пантев, Валери Рачев, Тодор Тагарев, *Проблеми на гражданско-военните отношения в България: Подходи за усъвършенстване на гражданския контрол над въоръжените сили* (София: ИИСМО, 1996); Валери Рачев, О. Аврамов и Иван Кръстев, *Националната сигурност и демократизирането на гражданско-военните отношения*, (София: Албатрос, 1996); Георги Генов, ред., *Политиката на сигурност и военно-гражданските отношения на страните в преход към демокрация* (София: Албатрос, 1997); Тодор Тагарев, "Ролята на ефективния демократичен контрол над въоръжените сили," *Военен журнал* 104, 3 (юни 1997), 40-51.

⁴ Не е известно откъде проф. Саймън черпи тези данни.

⁵ След обновяване на екипа в МО през ноември 1998г. вече има четирима заместник-министри, което отразява необходимостта от разширяване и задълбочаване на обхвата на реформата при ясна военна политика и ефективна система за военно планиране, програмиране и бюджетиране.

⁶ Приети са от Народното събрание през декември 1997 г.

⁷ В последните години НАТО разглежда въпроса за оперативната съвместимост най-вече в съответствие с концепцията CJTF. В българската литература проблемът е разгледан от Велизар Шаламанов и Тодор Тагарев в статията "Перспективи и проблеми пред участието на Българската армия в изграждането на Многонационални съвместни целеви сили," *Военен журнал* 105, 2 (1998), 48-58.

- ⁸ През 1998 г. бяха направени значителни стъпки не само към съкращаване на числеността на БА, но и за намаляване на броя на поделения и гарнизони.
- ⁹ От изключително значение за изграждането на техническата основа на оперативната съвместимост е изграждането на адекватна комуникационно-информационна инфраструктура на БА. За тази цел през ноември 1997г. бе създадена Комисия по изграждане на полева интегрирана комуникационно-информационна система с председател г-н Румен Кънчев. Една година по-късно г-н Кънчев е освободен от поста заместник-министър на отбраната, а проведенят търг се оспорва в съда.
- ¹⁰ НАТО също подпомага развитието на гражданска експертиза, в частност чрез *Democratic Institutions Fellowships Programme*. Пример са изследванията в областта на демократичния контрол над въоръжените сили: Plamen Pantev, *The New National Security Environment and its Impact on the Civil-Military Relations in Bulgaria*; Todor Tagarev, *The Role of Military Education in Harmonizing Civil-Military Relations (The Bulgarian Case)*; Plamen Bonchev, *Civil-Military Relations in the Process of Security and Defense Policy Formulation: A Case Study of Bulgaria's Participation in PfP* (Пълният текст на част от тези изследвания е достъпен чрез Интернет на адрес <http://www.nato.int/acad/fellow>). Също както и при подготовката на офицери, към момента на публикуване на оригиналната статия няма признаци за ефективно използване на тази експертиза.
- ¹¹ Такова изследване вече е проведено. В основни линии то потвърждава и детайлизира изводите на проф. Саймън. Към момента на редакционно завършване на броя отчетът на изследването под заглавие "Парламентарен надзор и демократичен контрол над българските въоръжени сили и МО" е предмет на дискусия с участие на представители на неправителствени организации.
- Предварителният анализ на двата документа показва, че въпреки някои нюанси, допуснати пропуски и неточности, се очертават следните *направления за ускоряване и задълбочаване на реформата на МО и ВС в светлината на интеграционния процес*, продиктувани от вътрешната логика на развитие на българската система за отбрана за XXI век:
1. Довършване на законодателното (нормативно) регламентиране на системата за отбрана и сигурност с особено внимание на разграничаване на компетентностите на граждански и военни и тяхното взаимодействие;
 2. Изграждане на система за отбранително планиране, програмиране и бюджетиране в съответствие с горната нормативна уредба, позволяваща перспективност в управление на ресурсите, структурното и организационно развитие на въоръжените сили (ВС);
 3. Разработване и прилагане на единна кадрова политика в интерес на реформата и интеграцията, позволяваща ефективно използване на образователните програми в страната и чужбина и интеграция на военни и граждански;
 4. Развитие на образователната система и изследванията в областта на сигурността и отбраната, с особено внимание на новите задачи на ВС и съвместимостта при интеграционния процес;
 5. Развитие на интегрирана, централно и по места, система за правно осигуряване и система за управление на финансите;
 6. Създаване на информационна среда (бързо излизане в ИНТЕРНЕТ чрез сървъри на държавната администрация, собствени и огледални сървъри в страни партньори) за подпомагане на обществената дискусия по въпросите на отбраната, включително изграждане на института на консултантите и експертите по отбранителните въпроси за нуждите на Народното събрание и Правителството.

Като приоритетни в тези направления се очертават следните задачи:

1. Получаване на международни гаранции чрез участие в изграждането на система за ранно предупреждение за конфликти и бърза реакция.
2. Използване на наличните ресурси за поддържане на адекватен и мащабируем отбранителен потенциал, с готовност за използване и в многонационални съвместни оперативни сили при осигурена финансова поддръжка от партньорите.
3. Създаване на условия за развитие и подготовка на БА за посрещане на нови предизвикателства през XXI век.
4. Интензифициране и задълбочаване на реформата чрез:
 - Реинженеринг на процесите на планиране на отбраната и ВС;
 - Консолидация на дейностите и оптимизиране на процесите;
 - Въвеждане на духа на конкурентност в работата и извеждане към външни изпълнители на дейностите, които не са съществени за МО;
 - Елиминиране на всички излишни елементи и дейности;
5. Определяне на ясен модел за развитие, базиран на опита на страни с доказани резултати и при отчитане на нашите възможности. Създаване на условия за прилагане на този модел с максимално отчитане на стремежа за бързо присъединяване към НАТО и получаване на активна подкрепа в този процес.
6. Ясно представяне на финансово-ресурсните измерения на реформата, трудностите, определящата роля на бюджета и гражданския контрол, и отвореността за сътрудничество с ангажираните партньори.
7. Ясно представяне на резултатите от усилията и ефекта от международното сътрудничество и оказваната ни помощ, и ангажиране с по-дългосрочни програми (2-4 години).

В процес на разработване са конкретни проекти за ускоряване на реформата в съответствие посочените приоритетни направления.

¹² Стъпка в това направление е планираното изследване на отбраната и въоръжените сили от екип на генерал Кифенаар от офиса на секретаря по отбраната Коен по покана на българския министър на отбраната Георги Ананиев.